

BIBLIAI SZABADEGYETEM

BEVEZETÉS AZ ÚJSZÖVETSÉGBE

Előadó: Dr. Szigeti Jenő

1. **Mi az Újszövetség?** A történelem egy pontján keletkezett irat-együttes, 27 könyv, ami az Ószövetségre épül, de a kereszténység alapját adja. Meg kell vizsgálni két szempontból ennek a könyvgyűjteménynek hátterét, mert e nélkül érthetetlen a mondanivalója. Az egyik Jézus kora, a másik a zsidóság helyzete ebben a korban. Mindkét vizsgálatban tekintettel kell lenni a kor politikai, gazdasági, kulturális és vallási viszonyaira. Meg kell érteni ennek az irat együttesnek a keletkezési módját, azt az utat, ahogyan a szóbeli prédikálástól a ma rendelkezésünkre álló, filológiailag pontosan ismert szövegig eljutott az Újszövetség anyaga. Meg kell ismerni azokat az irodalmi formákat, jellegzetességeket, amelyek az Újszövetségben találhatók.

2. Az Újszövetség kortörténeti háttere: „az idők teljessége” (Gal 4,4)

Világtörténeti szempontból, *politikailag*: Augustus császár Római birodalma, ami egy város uralma a világ felett. Mit jelentett ez? Világbékét, az egyes politikai egységek korlátozott autonómiáját és világkereskedelem fellendülését, kapcsolatokat. *Kulturálisan*: Ez a kor a hellenizmus utolsó virágzása. A modernizálódott görög világkultúra. Az egységes görög nyelv és kultúra megkönnyíti a kereszténység gyors terjedését. A globalizálódó világban az emberek keresni kezdik az élet értelmét. (a népszerű filozófia, az agórák vitái)

Vallásilag: A görög-római vallás és a helyi vallások elértéktelenedése következik be a szinkretizmus miatt, ami a vallásokat próbálja egységesíteni a globális világban. Bekövetkezik a vallás bürokratizálódása. A vallás a lelki igények kielégítése helyett, csak a bürokratikus kereteket biztosítja. A keleti misztikus kultuszok meghaló és feltámadó istenségei lesznek népszerűek. Az etikai válság oka hitelképtelen vallások nem tudják az erkölcsöket szabályozni.

A palesztinai helyzet *politikailag*: A hősi múlt és a dicstelen jelen világa Nagy Heródes után négy részre darabolt ország a római iga alatt. Jeruzsálemben az önkormányzati uralom a papság kezében van, de a zsidóság nagyobb része a diaszpórában él. *Gazdaságilag* Palesztina szegény ország – de dúsgazdagok diaszpórában élő zsidók, akik a nemzetközi kereskedelem haszonélvezői. Palesztina a kereskedelmi utakról távol van. *Kulturálisan* a nagy kérdés: a hellenizmust vagy az ősi hagyományt kell követni. A nyelvi kérdés: a szent nyelv a héber, a használt anyanyelv az arám, a nemzetközi nyelv a görög, a hatalom nyelve a latin.

Vallásilag: a politikailag felszabadító Messiás várása jellemzi a kort. Különböző vallásos irányzatok működnek: a farizeusok – a konzervatívok, a sadduceusok – a liberálisok, - esszenusok – a társadalomból kivonulók, zelóták - forradalmárok, a szikáriusok a terroristák. Keresztelő János a megtérés evangéliumát hirdeti. Két nagy kérdés vár feleletre:

1. A diaszpórák vallása: Mi történik a nem zsidó istenfélőkkel?
2. A zsidóság nemzeti vallás vagy világvallás?

3. Hogyan keletkezett az Újszövetség?

- Szóban született a prédikációból és különböző hallgatói rétegeket elégített ki.
- Az első keresztények Bibliája az Ószövetség volt, csak az Ószövetség felől érthető.
- Az írók csak lejegyzők voltak. A kollektív szóbeli hagyományokból merítettek az olvasók, hallgatók igénye szerint.
- A megszólítottak köre a kereszténység elterjedését jelzi.

4. Az Újszövetség nyelvi és irodalmi formái.

- A görög szöveg a kor nemzetközileg beszélt görög nyelven, a koiné dialektusban íródott, és az ószövetség hatására hebraizmusok találhatók benne.
- Nyelvi különlegesség: Pál a címzett városok dialektusában, szó és képhasználata szerint írja levelét. A Jelenések könyve úgy utal a képek ószövetségi tartalmára, hogy durván hebraizál.
- Mivel az evangéliumok és a többi irat először prédikációként szóban hangzott el a szóbeli hagyományozási formák és a szerkezetek megmutatkoznak a ránk maradt szövegben is.
- A levél, mint műfaj népszerű, mivel személyesen megszólítja a globalizálódó Római Birodalomban az embert.

5. Miért bízhatunk az Újszövetség szövegében?

Az ókori irodalomnak egyetlen alkotása sem rendelkezik olyan sok pontos és korai szövegtanúval, mint az Újszövetségi Szentírás. Néhány példa is meggyőzhet erről. A görög római klasszikusokat műveik megszületése után legalább 600-700 évvel későbbi kéziratokból ismerjük. A legrégebbi Illiász kéziratot a Bodmer-féle könyvtár gyűjteménye őrzi. A Kr. e. a 8. században írt eposz legrégebbi kézírata Kr.u. 9-10. századból való. Több mint ezerötyszáz évvel fiatalabb, mint az irodalmi mű. A római klasszikusok ránk maradt másolata a Kr.u. 8-9. századból valók. Platón, akinek legrégebbi kézírata Kr.u. 895-ben kelt, Krisztus előtt 347-ben meghalt. A második század végéig ránk maradt szövegek alapján viszont csaknem az egész Újszövetséget tudjuk rekonstruálni. Ez azt jelenti, hogy a ránk maradt kéziratokkal csaknem száz évnyi távolságra meg tudjuk közelíteni az újszövetségi iratok első formáit.

A másik fontos dolog, a fennmaradt újszövetségi iratok nagy mennyisége. 1963-ban Kurt Aland, a huszadik század egyik legjelentősebb bibliai kézirat-kutatója közel ötezer kéziratot ismertetett. Ezek között van 76 többé-kevésbé töredékes papyrusz, 250 nagybetűs kódex, 2646 kisbetűs kódex, 1997 lekciónárium, vagyis felolvasókönyv, melybe az egy-egy ünnepen felolvasandó bibliai igehelyeket másolták. Ezek szerint a kutatás 4969 kéziratlelet tükrében ismerte az Újszövetségi Szentírást. Ezeknek minden szövegvariációját a görög újszövetségi kiadások lábjegyzetében megtalálhatjuk. A kutatás fejlődésével ez a szám állandóan növekszik. Így szövegkritikailag is az Újszövetség a legmegbízhatóbb irodalmi alkotás, ami az ókorból ránk maradt.